

Barne- og familiedepartementet

Sendt elektronisk

DERES REF.: 23/1156

VÅR REF.: 328472

DATO: 28. juni 2023

Høring av Barnevernsutvalgets NOU 2023: 7

1 Innledning

Advokatforeningens tillitsvalgte advokater utfører et omfattende frivillig og ulønnet arbeid for å ivareta rettsstaten, rettsikkerheten og menneskerettighetene. En del av dette arbeidet består i å utarbeide høringsuttalelser.

Advokatforeningens høringsarbeid er organisert i 27 lovutvalg og 13 faste utvalg, oppdelt etter særskilte rettsområder og rettslige interesseområder. Om lag hundre høringsuttalelser utarbeides av Advokatforeningens tillitsvalgte advokater hvert år.

Alle våre høringsuttalelser er forfattet av advokater med ekspertise innenfor det rettsområdet som lovforslaget gjelder. En ekspertise som ikke er hentet kun fra juridisk teori, men fra advokatenes praktiske erfaring med å bistå sine klienter – i den norske rettsstatens hverdag. Denne høringsuttalelsen er skrevet ut fra Advokatforeningens ønske om å bidra til gode lovgivningsprosesser, og gode lover.

2 Sakens bakgrunn

Vi viser til høringen til Barne- og familiedepartementet publisert den 27. mars 2023, med høringsfrist den 26. juni 2023.

Dette høringssvaret er i hovedsak utarbeidet av Advokatforeningens lovutvalg for barnevern og lovutvalget for asyl- og utlendingsrett. Lovutvalget for barnevern består av Bjarte Aarlie, Morten Engesbak, Elisabeth Finsnes, Marianne Hagen og Tore Roald Riedl. Lovutvalgets leder, Ingrid Lauvås, har ikke deltatt i behandlingen av denne høringsuttalelsen, fordi hun har vært medlem av utvalget som har skrevet NOUen som er på høring. Lovutvalget for asyl- og utlendingsrett består av Olga Halvorsen (leder), Félix Olivier Helle, Maral Houshmand, Elisabeth Poverud Løland, Daniel Riibe-Stokland, Kjetil Sørensen og Ida Kumrije Rusiti.

Utredningen inneholder nærmere 120 forslag til tiltak som skal bidra til å styrke barn og foreldres rettsikkerhet og kvaliteten i alle ledd i barnevernets arbeid, fra undersøkelsesfasen til ettervernfasen. Advokatforeningen knytter kommentarer til de forslagene som anses for sentrale og som viktigst fra Advokatforeningens ståsted.

3 Barnerepresentantordning (BRO)

Som det går frem av utredningen foreligger det tydelig dokumentasjon for at barns rett til medvirkning ikke er godt nok ivaretatt, selv om barn er gitt klare rettigheter i lovverket. Utvalget mener situasjonen er alvorlig og presserende og at det er behov for å gjøre omfattende systemendringer for å sikre barns rettssikkerhet og tilstrekkelig medvirkning.

Advokatforeningen deler utvalgets bekymring og støtter at det her må gjennomføres endringer.

Flertallet i utvalget foreslår at det etableres en barnerepresentantordning (BRO) som kun skal ha barnets rettigheter i fokus. BRO skal sikre barn uavhengig representasjon i alle saker der det vurderes at barn må flytte ut av hjemmet. BRO skal følge barnet fra tidspunktet det vurderes å flytte barnet og i hele perioden mens barnet bor i fosterhjem eller institusjon. BRO skal ha barnefaglig kompetanse. BRO skal samarbeide med en advokat når det er behov for juridisk kompetanse. BRO skal erstatte ordningene med talsperson, tilsynsperson og tillitsperson, samt når sakkyndige har vært brukt for å innhente barnets mening. Utvalget foreslår at ordningen piloteres før den gjennomføres nasjonalt.

I likhet med utvalget vurderer Advokatforeningen det som svært bekymringsfullt at barns rettssikkerhet ikke er bedre ivaretatt til tross for endringene som er gjennomført og det er viktig at det iverksettes tiltak for å bedre dette.

Om ordningen med barnerepresentantordning (BRO) er en hensiktsmessig og gjennomførbar ordning, er Advokatforeningen usikker på. Som utvalget selv foreslår, er det viktig at ordningen piloteres før den eventuelt gjennomføres nasjonalt.

For så vidt gjelder ordningen med talsperson, vil Advokatforeningen spesielt bemerke at denne ordningen ikke har fungert tilfredsstillende og at det er helt nødvendig å gjøre endringer i denne. Mangelen på særskilte krav til kompetanse medfører at talspersonene i varierende grad besitter de nødvendige egenskaper til å utføre oppgaven, og som igjen kan utgjøre et problem rettssikkerhetsmessig.

Advokatforeningen vurderer det også som helt nødvendig at det utarbeides egne advokatlistor for advokater som skal bistå private parter i barnevernssaker. Det er viktig at det stilles krav til advokatenes kompetanse i disse sakene, tilsvarende som ved bistand og straff. Her viser Advokatforening for øvrig også til det arbeid som er på gang knyttet til etiske retningslinjer for barnerettsadvokater.

4 Senke aldersgrensen for partsrettigheter til 12 år

Spørsmålet om aldersgrense for partsrettigheter i barnevernssaker ble vurdert i forbindelse med behandlingen av ny barnevernslov, og man valgte å opprettholde en hovedregel om at barn må ha fylt 15 år, men med en skjønnsmessig unntaksregel.

Advokatforeningen ser betenkeligheter knyttet til å senke aldersgrensen for partsrettigheter til 12 år. En bekymring knytter seg til informasjonstilgang og den belastning dette i seg selv kan utgjøre for barnet. Belastninger knyttet til lojalitet, ansvar og press utgjør også utfordringer.

Selv om det er betenkeligheter knyttet til å innvilge partsrettigheter for så unge barn, har det likevel viktige sider i forhold til medvirkning. Som utvalget viser til, er det gjennom innspill fra organisasjoner som

representerer barn, og også fra forskning, påpekt at barn ønsker å bli involvert i større grad enn i dag, også i saker som gjelder konfliktfylte situasjoner i familien.

Etter en samlet vurdering finner Advokatforeningen det riktig å støtte utvalgets forslag på dette punkt. Det er viktig i forhold til de signaler som gis i forhold til større grad av medvirkning. Advokatforeningen bemerker også at det er en rettighet og ikke en plikt barnet får, som barnet kan velge om det vil benytte seg av. Advokatforeningen viser også til at diskusjonen om barns partsrettigheter må ses i sammenheng med andre ordninger som vil kunne sikre barns interesser og representasjon.

5 Bvl. § 12-12 Forslag om ny bestemmelse som gir barn uavhengig av partsstatus klagerett/overprøvingsrett

Slik Advokatforeningen ser det, bør barns klagerett og partsstatus utvides til å innbefatte flere bestemmelser enn flyttevedtak og hjelpetiltak rettet mot barnet selv, inkludert klagerett på samvær og kontakt med søsken og andre nærstående biologisk familie.

Barn av utenlandsk opprinnelse eller av asylsøkende foreldre mv. bør ha ytterligere klage -og partsrettigheter med hensyn til det biologiske prinsipp og med hensyn til kontakt med biologiske foreldre, søsken og nærstående mv som ikke har opphold i Norge.

6 Barnets beste – momentliste

Utvalget foreslår å lovfeste en liste med momenter i barnets beste-vurderingen. Listen er basert på FN barnekomité's generelle kommentarer om barnets beste.

En momentliste ble foreslått også i forbindelse med ny barnevernslov. Høringsinstansene var da delt i synet på dette spørsmålet og en overvekt av høringsinstansene var da negative.

Advokatforeningen var blant høringsinstansene som støttet lovfesting av en momentliste og uttalte ved den anledning at en momentliste ville kunne gi veiledning i enkeltsaker og at det også kunne ha stor psykologisk og symbolsk verdi.

Samtidig er det på den andre siden viktig å presisere at barnets beste må baseres på en bred helhetlig vurdering av det enkelte barns situasjon og behov, som gjør at en liste kan bli mindre treffende. Faren ved en momentliste er at det åpne skjønnet ikke brukes.

Det er derfor svært viktig at det går tydelig frem at momentlisten ikke er uttømmende, og at hvilke momenter som vil ha relevans og hvordan momenter skal vektes mot hverandre, alltid må avgjøres konkret for det enkelte barn ut fra sakstypen og forholdene i den enkelte sak.

Advokatforeningen viser til barnelovens § 1-5 om betydningen av å vokse opp i biologisk familie. Etter vårt syn, bør dette også komme frem i momentlisten.

7 Bvl. §§ 7-5 og 7-6 Samvær med søsken og andre nærstående

Etter ovennevnte bestemmelser skal barneverntjenesten sørge for samvær og kontakt som kan styrke båndene til f.eks. søsken, halvøsken, tanter og onkler. Til forskjell fra bestemmelsen i bvl. § 7-3, har imidlertid ikke søsken og andre nærstående klagerett eller partsrettigheter, jfr. Prop .133 L (2020-2021) kap. 13.4.3 og 13.4.4.

Samvær og kontakt med søsken og nærstående antas å bidra til stabilitet og forutsigbarhet for barnet og utgjøre en sikkerhetsventil ift. problemstillinger hvor fosterhjemmet f.eks. sier opp. Barnet kan da f.eks. flytte til sine onkel og tante og gjennom dette oppleve stabilitet og kontinuitet.

Med henvisning til forslaget om klagerett i ny bestemmelse benevnt som § 12-12 bør også medtas klagerett for barn hva gjelder samvær med søsken og andre nærstående. Advokatforeningen legger til grunn BRO vil kunne ivareta disse rettighetene frem til barnet har egne prosessrettigheter.

8 Frivillige plasseringer

Utvalget foreslår at det lovfestes at barneverntjenesten ved frivillige plasseringer må vurdere barnets og foreldrenes situasjon etter seks måneder. Dette innebærer å vurdere om barnet kan flytte hjem, om det bør fremmes sak om omsorgsovertakelse eller om det fremdeles anses å være til barnets beste med en frivillig plassering.

Advokatforeningen støtter dette forslaget.

Utvalget foreslår videre at det bør utredes å innføre en legalitetskontroll i nemnda ved vedtak om frivillige plasseringer, for å etterprøve om vedtaket er i tråd med fastsatte vilkår og om det foreligger reelt samtykke fra private parter.

Advokatforeningen støtter også dette forslaget.

I tillegg foreslår utvalget at det utredes hvordan private parter kan sikres korrekt bistand ved frivillig plassering og at bruken av samtaleprosess i denne type saker utredes.

Advokatforeningen er av den klare oppfatning at det er behov for at private parter gis advokatbistand ved frivillige plasseringer, at dette er en helt sentral rettssikkerhetsgaranti i denne type saker. Dette spørsmålet trenger ingen nærmere utredning etter Advokatforeningens syn.

For så vidt gjelder bruken av samtaleprosess i denne typen saker, støtter Advokatforeningen at dette utredes.

Noen kommuner bruker dialogprosess aktivt ved vurdering av plassering, frivillige plasseringer samt samvær. Advokatforeningen ser at dialogprosess sikrer rettssikkerheten til partene og bidrar til dialog. Advokatforeningen mener at det i påvente av en utredning knyttet til samtaleprosess bør vurderes å innføre dialogprosess. Alle parter har da advokatbistand, samtidig som den frivillige plasseringen overvåkes. En vil da kunne sikre at frivillige plasseringer ikke varer lenger enn nødvendig, at det begjæres omsorgsovertakelse dersom nødvendig, samt at alle samtykker er reelle.

9 Akuttiltak

Advokatforeningen er enig i at det ikke er nødvendig med nye omfattende tiltak som gjelder akuttområdet spesielt, men at praksis på området må følges opp.

Utvalgets mindretall foreslår at akuttvedtak bør behandles i ordinær nemd. Advokatforeningen er positiv til mindretallets forslag. Advokatforeningen opplever at akuttsaker er alvorlige, og har særdeles stor innvirkning på barnet, og foreldrenes liv. Avgjørelsen knyttet til akutt vil også legge føringer for sakens videre utvikling.

Advokatforeningen mener derfor saken er for alvorlig til at hovedregelen er at den behandles av en nemndleder alene.

10 Bvl. § 11-1 Opphold for enslige mindreårige asylsøkere

Med henvisning til NOUens kap. 9 og lovforslaget, samt henvisning til «de forsvunnende barna», er det Advokatforeningens syn at det biologiske prinsipp også her må vektlegges. Det må være en del av samfunnets oppgave å sørge for at også disse barna blir gjenforent med sin biologiske familie og foreldre hvis mulig og at det i så måte også tilpasses med regler i utlendingsloven slik at gjenforeningsmålet kan oppnås uten lovmessige hindringer, og innvandringsbegrensende hensyn.

Også slik at barns rettigheter og ordningen tilpasses verden slik den er i dag med krigssituasjoner osv.

Slik Advokatforeningen ser det, må også disse barna komme inn under barnerepresentantordningen (BRO). Målsetningen bør være gjenforening, og selv om barna tilknyttes nye omsorgspersoner i Norge, må målsetningen likefullt være å få gjenforent barna med sine biologiske foreldre eller familie.

11 Saksbehandling i nemnd og domstol

Advokatforeningen vil understreke at grundige prosesser i denne type saker er svært viktig og grunnleggende for å ivareta rettssikkerheten.

Advokatforeningen er derfor skeptisk til økt bruk av skriftlighet i prosessen.

Advokatforeningen viser her også til erfaringer fra koronatiden, hvor større grad av skriftlighet ble benyttet. Advokatforeningen opplevde dette som utfordrende rettssikkerhetsmessig.

Advokatforeningen vurderer at det er viktig at man, i stedet for økt bruk av skriftlighet, fokuserer på grundige saksforberedelser for å bidra til effektivisering og til at forhandlingsmøtene blir konsentrert om hovedpunktene i saken. Man må rette fokuset mot å bli flinkere med planmøter, saksforberedelse og prosesser, ikke bare overordnet si at det skal gå raskere.

På ett punkt når det gjelder skriftlig behandling, ser imidlertid Advokatforeningen behov for en endring av reglene, som også vil kunne innebære en effektivisering. Etter gjeldende barnevernslov foreligger muligheter for skriftlig behandling i nærmere bestemte tilfeller. Denne muligheten for skriftlig behandling gjelder imidlertid bare for behandling i nemnda, ikke for behandling i tingretten. Gjeldende hjemmel for skriftlig behandling i nemnda bør korrespondere med tilsvarende mulighet for skriftlig behandling også i tingretten. Her er det et hull i lovverket som man bør gjøre noe med. I dag behandles saker skriftlig for nemnda, men ankes inn for tingretten til full behandling.

Et annet helt sentralt tiltak at det innføres krav til og utarbeides en liste over advokater som skal kunne representere private parter i barnevernssaker. En mulig løsning kan være tilsvarende den man har for faste forsvarere og faste bistandsadvokater. Erfaringen er at det dessverre er svært varierende kompetanse blant advokater som representerer private parter. Dette har betydning for tidsbruken, og er helt sentralt også i forhold til private parters rettssikkerhet. Det er svært viktig å sikre at advokatene som benyttes har tilstrekkelig kunnskap om rettsområdet, erfaring og egnethet. Advokatforeningen kan bidra i etablering av en advokatlisteordning.

Advokatforeningen viser i denne forbindelse til arbeidet med å utforme etiske retningslinjer for barnerettsadvokater.

12 Samtaleprosess

Samtaleprosess ble innført som en alternativ prosessform for alle nemndene i 2020, og representerer en stor og positiv endring i nemndenes saksbehandling.

Samtidig kan samtaleprosess utfordre rettssikkerheten på flere områder. Det er også en bekymring at det er så stor forskjell i bruk av samtaleprosess. Advokatforeningen deler her utvalgets bekymring.

Det er derfor positivt at det utarbeides kriterier for vurdering av sakstyper som er egnet for samtaleprosess. Dette vil også kunne bidra til at saker ikke drar unødige ut i tid der det bør gjennomføres ordinær behandling i nemnda.

Advokatforeningen vurderer det som viktig at det igangsettes en evaluering av samtaleprosess opp mot rettssikkerhetskrav i barnevernssaker.

I tillegg er det viktig å sikre foreldre og barn kompetent bistand i prosessene ved at det utarbeides lister for bruk av advokater i disse sakene, jf. det som er kommentert over.

En praktisk utfordring Advokatforeningen opplever som uheldig, er at et barn med partsrettigheter vil kunne sperre for gjennomføring av samtaleprosess. Man kan naturligvis ikke inngå avtaler uten barnets samtykke, og kan kun inngå avtaler der det er til barnets beste, men spørsmålet Advokatforeningen reiser er om det er fornuftig at barnets manglende samtykke skal kunne stenge for samtaleprosess.

Advokatforeningen har positiv erfaring med kommuner som benytter dialogprosess for saker som er egnet, før begjæring sendes til barneverns- og helsenemnda. Partene innvilges da advokatbistand fra kommunen, og det er vår erfaring at det er mulig å komme frem til gode løsninger på lavere nivå og på et tidligere tidspunkt enn etter at begjæring er sendt inn, samtidig som rettssikkerheten for barn og foreldre ivaretas.

13 Sakkyndige i barnevernssaker

Utvalget beskriver utfordringer knyttet til mangel på tilgang på egnede sakkyndige og svakheter ved hvordan sakkyndigfeltet er organisert og regulert, og at dagens system fremstår som sårbart.

Advokatforeningen er enig i beskrivelsen av utfordringsbildet.

I likhet med utvalget vurderer Advokatforeningen at det er behov for å foreta grep for å sikre sterkere normering, mindre variasjon og mer kvalitetssikret bruk av sakkyndige. Advokatforeningen er også positiv til at det forskriftsfestes krav til utforming av mandat og innhold i sakkyndige rapporter.

Utvalget foreslår at tilgangen til å benytte sakkyndige avgrenses til primært å skje i regi av nemnd og domstol.

Advokatforeningen er usikker på dette forslaget. En slik ordning vil oppleves mer nøytral og løse utfordringer knyttet til habilitet og sikre tillit til sakkyndig. Samtidig kan det bety at sakkyndig kommer inn på et sent tidspunkt og at saken ikke oppleves godt nok opplyst når kommunen sender saken til behandling.

14 Gjenforening og samvær

Utvalget viser til at det er et særlig behov for å styrke oppfølgingen av foreldre etter omsorgsovertakelse. Samtidig er det viktig at stabiliteten og kontinuiteten for barn som plasseres utenfor hjemmet styrkes.

Utvalget vurderer at det trengs tydeligere rammer for innholdet i arbeidet med oppfølging av foreldre. Det bør stilles tydeligere krav til planen som barneverntjenesten skal utarbeide for oppfølging av barn og foreldre. Det vil også gi bedre grunnlag for å jobbe systematisk med oppfølgingen og dokumentere vurderinger underveis.

Advokatforeningen er enig i utvalgets vurderinger.

Advokatforeningen er også enig i at familiekontorene bør ha en aktiv rolle i oppfølgingsarbeidet, da det vil være lettere for foreldre å ta imot hjelp herfra enn fra barneverntjenesten.

Utvalget foreslår videre å utrede en ordning hvor samtaleprosess benyttes for fastsettelse av oppfølgingsplaner. Dette innebærer at det kort tid etter vedtaket er truffet gjennomføres et møte mellom partene og deres representanter, der nemdsleder opptre som tilrettelegger.

Advokatforeningen støtter at dette utredes.

Utvalget foreslår også at plasseringens antatte varighet må gå frem av nemnda og domstolen sine avgjørelser dersom det er grunnlag for det.

Advokatforeningen vurderer at det vil være svært vanskelig å si noe om plasseringens antatte varighet, og støtter derfor ikke dette forslaget.

Advokatforeningen vurderer at det heller ikke er lett for nemnda/domstolen å legge føringer for plassering. Dette er saker som lever helt frem til nemndsbehandling, og svært ofte er det vanskelig å forutse hvordan en eventuell plassering vil fungere. Det avgjørende er at saken er godt opplyst og at barnets behov er godt kartlagt, slik at dette ligger til grunn for valg av fosterhjem.

15 Fosterhjem og institusjon

Utvalget mener at det er behov for at barn får en lovfestet rett til overprøving av barneverntjenestens tiltak som innebærer at barnet må flytte, herunder vedtak om å flytte barn etter § 5-5. Retten skal gjelde uavhengig av om barnet har partsstatus eller ikke.

Advokatforeningen er enig og støtter forslaget.

16 Kontinuitet og familieliv

Utvalget foreslår å lovfeste en tydelig plikt for barneverntjenesten til regelmessig å vurdere om barnets situasjon tilsier at det bør treffes vedtak som i større grad sikrer barnets behov for kontinuitet, tilhørighet og familieliv. Det foreslås en plikt til å vurdere status når barnet har bodd tre år i samme fosterhjem.

Advokatforeningen bemerker til forslaget at barnets alder vil være sentralt for vurderingen.

Med henvisning til HR-2020-1788-A avsnitt 67 og Strand Lobben-dommen avsnitt 208 som understreker det grunnleggende utgangspunktet er at det er best for barn å bo hos sine foreldre, er Advokatforeningen bekymret for at forslaget om å vurdere adopsjon når plasseringen har vart i 3 år mv. kan ha den utilsiktede virkning at færre barn tilbakeføres til sine biologiske foreldre, og at barns rettsikkerhet og grunnleggende rett til familieliv med dette krenkes.

Det fremstår også som uheldig at utvalget i kap. 21 omtaler biologiske foreldre som opprinnelige foreldre, jfr. kap. 21 side 320 andre spalte.

Utvalget foreslår også å innføre et nytt tiltak som betegnes som oppvekstadopsjon (forenklet adopsjon). Ordningen vil innebære at nemnda treffer vedtak om at foreldreansvaret overføres fra de biologiske foreldrene til fosterforeldrene. Dette innebærer også at fosterforeldrene blir verger for barnet, siden vergemålet følger av foreldreansvaret. Biologiske foreldre skal fortsatt ha et juridisk bånd ved arverett, odelsrett og statsborgerskap består.

Advokatforeningen kan ikke se for seg området for bruk at dette tiltaket sammenlignet med gjeldende regler for adopsjon. Advokatforeningen vurderer at de allerede gjeldende adopsjonsreglene er tilstrekkelig til å dekke aktuelle behov. Gjeldende adopsjonsregler er tydeliggjort og i overensstemmelse med EMK. Advokatforeningen er skeptisk til å senke terskelen for lignende tiltak. Forenklet adopsjon vil ikke bidra til større forutsigbarhet rundt en plassering. En forenklet adopsjon vil antagelig også oppleves tilnærmet like inngripende for biologiske foreldre som en ordinær adopsjon.

17 God overgang til voksenlivet

I likhet med hva som går frem av utredningen, opplever også Advokatforeningen at det i dag er store utfordringer knyttet til området for ettervern. Kvaliteten på og organiseringen av ettervern har flere svakheter, og det er store forskjeller mellom kommunene. Ungdom får ofte ikke den hjelpen de trenger ved at barnevernstiltak avsluttes uten at ungdommens behov er tilstrekkelig vurdert og tatt hensyn til. Advokatforeningen er enig i at utfordringene ikke så mye skyldes mangel på rettigheter, men mangel på bistand til å påse at rettighetene blir fulgt opp.

På denne bakgrunn er det svært viktig at ungdommene sikres bistand til å ivareta sine rettigheter til ettervern. Advokatforeningen mener forslaget om oppnevning av advokat i god tid før ungdommen fyller 18, slik at det sikres at de får ivaretatt sin rett til etterverntiltak, er svært viktig.

18 Til punkt 9.2 Tilbudet til enslige mindreårige asylsøkere

Advokatforeningen mener som tidligere, jf. Advokatforeningens høringsuttalelse av 5. mars 2020, at enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år må gis et omsorgstilbud som er likeverdig det tilbudet som gis til de under 15 år i regi av barnevernsmyndighetene.

Det vises i denne forbindelse til anbefalinger i henholdsvis FNs barnekomité, FNs menneskerettighetskomité og FNs rasediskrimineringskomité «Concluding observations» av 2018 og 2019.

Det vises videre til at NIM (Norges institusjon og menneskerettigheter) i sin temarapport av 2016 mener at gjeldende forskjellsbehandling utgjør diskriminering i strid med barnekonvensjonen artikkel 22 og 20, jf. artikkel 2.

19 Organisering av barnevernet

Det er viktig å understreke betydningen av juridisk kompetanse i barneverntjenesten for å sikre en grundig saksbehandlingsprosess i tråd med reglene som foreligger.

20 Samarbeid og tidlig innsats

Utvalget mener det må vurderes om barnevernets adgang til å åpne undersøkelse skal utvides til å gjelde flere målgrupper enn gravide rusmiddelavhengige. Advokatforeningen ser også behovet for at dette vurderes.

21 Tilsyn, kontroll og læring

Utvalget mener det er viktig for barns rettsikkerhet at avvik avdekket gjennom tilsyn, dokumenteres i barnets journal, dersom avvikene kan ha relevans for det enkelte barns situasjon.

Advokatforeningen er enig i dette.

22 Åpenhet, dialog og tillit

Advokatforeningen støtter de forslag utvalget fremmer knyttet til åpenhet, dialog og tillit. Hva gjelder åpne dører i nemnd og domstol, viser Advokatforeningen til at barnevernsloven § 14-17 stiller krav om at det er ubetenkelig, og at partene «begjærer det eller samtykker til det». Dersom saken går til tingretten, vurderes åpne dører etter tvisteloven § 36-6 hvor vilkåret er «ubetenkelig», samt at den «private parten begjærer det». Advokatforeningen kan ikke se hvorfor de to lovtekstene er utformet ulikt, da det er de samme hensyn de er satt til å beskytte. Advokatforeningen mener derfor at barnevernsloven må endres så den er i samsvar med tvisteloven. Advokatforeningen tiltrer utvalgets forslag.

23 Barn av flyktninger og asylsøkere

Avslutningsvis vil Advokatforeningen peke på at barn av flyktninger og asylsøkere også har behov for å få sine rettigheter ivarettatt. Det er uheldig dersom loven og norske barnevernsmyndigheter ikke ivareta disse barnas rettigheter, slik at de kan bli gjenforent med sine foreldre og/eller sin familie blant annet i de tilfeller hvor foreldre og barn er blitt adskilt som følge av krig.

Etter Advokatforeningens syn bør man vurdere endringer i utlendingsloven for å sikre et mål om gjenforening i tilfeller der oppholdstillatelsen til barnets foreldre er forankret i at de har omsorg for sine barn. Behovet er særlig fremtredende i familier med foreldre som har fått en tillatelse etter utl. § 38 fordi de har omsorg for barn som er flyktninger jf. utl. § 28 eller av sterke menneskelige hensyn jf. utl. § 38. Ved en omsorgsovertakelse vil ikke de biologiske foreldrene fylle vilkårene for en fornyelse av oppholdstillatelsen fordi «grunnlaget for førstegangs tillatelse» (omsorg for barn) ikke lenger «er til stede» jf. utl. § 61. Til tross for at gjenforeningsmålsetningen er intakt og tilbakeføring innen få år er sannsynlig, vil ikke foreldrene få fornyet tillatelsen og de vil normalt måtte forlate riket. Omsorgsovertakelser i slike saker fører derfor til at de biologiske båndene brytes og at tilbakeføring blir umulig. Det blir dermed tale om tilfeller der situasjonen blir sementert allerede ved omsorgsovertakelsen, i strid med det biologisk forankrede utgangspunktet om midlertidighet.

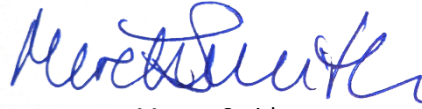
Etter Advokatforeningens syn er det også grunn til å peke på at samarbeidet mellom barneverntjenesten og utlendingsmyndighetene for å legge til rette for tilbakeføring i slike tilfeller er svakt, og bærer preg av en sirkelargumentasjon som umuliggjør tilbakeføring. Eksempelvis vil barneverntjenesten og domstolene ved en anmodning om tilbakeføring gjerne vektlegge at foreldrene ikke har en stabil livssituasjon fordi de ikke har en gyldig oppholdstillatelse. Samtidig vil utlendingsmyndighetene begrunne avslag på søknader om oppholdstillatelse med at foreldrene ikke har omsorg for barnet og de derfor ikke kan få oppholdstillatelse etter eksempelvis utl. §§ 38 eller 49. Det blir da svært vanskelig for familiene å kunne gjenforenes, ettersom de ikke blir gjenforent grunnet manglende vedtak om oppholdstillatelse og de ikke får oppholdstillatelse

grunnet manglende vedtak om gjenforening. Dette synliggjør behovet for en lovendring for å sikre at gjenforeningsmålsetningen ivaretas for slike familier.

Jon Wessel-Aas
leder

Vennlig hilsen

Merete Smith
generalsekretær

SAKSBEHANDLER: Hedda Emilie Berntsen
heb@advokatforeningen.no